

OLZABERRIAN

-JOSTARAZLEAK-

MAYI, hamazazpi urthe
JOHANA, ahizpa, hogoita bi urthe
KATTAKIN) arbasoak
MANECH (

AMA, berrogoita borts urthe
AMA, Birjina
SAN JOSEP
JESUS-HAURRA
BI ARTZAIN
HIRUR ERREGE MAGOAK

GHARTGARRIAK - Arbasoak bi demboretakoak dire, Manech heinitz kattalin baina lehenagokoa : jauntziatarik ageriko da aise. Hirur Errege, magoak nahi den bezen irri-egingarriki tinta eta jauntz ditazke. Erren gabe doa Johanak oraiko juntzi erroenak izanen dituela spincan; Mayi aldiz chimpleki eta polliki jauntziko dela, Eskualdunki. Ez dugu uste eskual jostagailu molde bereziko hau nihun hola hola ager di takeela, Edmond Blazy Eztatitzeko jaun aphez-nausiaren kontseilu eta laguntzak gabe. Nun eta nola molda oro, harek erran dezake bekarrik

- O L Z A B E R R I A N -

Eskual-jostagailua

I

(Kalapita gorri bat lehenik kampan, Gero, jauzian Mayi sartzen da seihaurret)

MAYI - (atxetik) Funtsean, Johana, eginen dun nahi dunan bezala ! Ba, hoa jostatzerat eta utz desadan othoi bakea ! Hoa... Hoa !
(Eta tempalakoa athea hesten dio sudurrerat, bere berehala hipa-
ka nigarres nala baten gainean jartzeko)

II

(Bhanak athea Zabaltzen du berehala eta sartzen da Jauntzitik ageri du nungo chorietarik den. Begitartea churi-gorri-beltzez tintatua du. Argi bat eskuan baitu, ahizpari laster ohartzen da)

JOHANA - No, ederra dun, hamazazpi urthetan nigarrez ! Zer egin dainat bada, nik ? Erran ?.... Erran ba ?

MAYI - Nik bezen ongi badakin zer dutan ! Bainan hoa hire neska eta muthil tzerretarat ! Hoa, ez, haat gehiago begien bichtan ikusi nahi !

JOHANA - Zer nahi luke ni hogaita bi urthetan hemen egotea astagna bat bezala ? Ez, eiki ! Hori dun hire min guzia, jeloskorra !

MAYI - (Jauzian chutiturik) Nik jeloskorra ? Ez Johana ez ? Bertzelde Zeraz behar miken jelostu ? Hire chapel irri egingarri hortaz ? Ala matheletan ezarri dunan irin eta tinta analkegarriez ?

JOHANA - Ha ! ha ! ha ! ha ! ha ! Nik badinat bertzerik, gaichoa !

MAYI - Bai, Donibane eta Miarritzen gaichkide zantzail eta zinhesterik gabeko batzu !

JOHANA - Eta zer oraino ? Ha ! ha ! ha ! ha ! ha !

MAYI - Aski kopéte, hi barre hautako alaba, Miarritzeko eta donibaneko aberats galdu batzuen josta eta dantza-tolietarat joaiteko ! Horra zer dunan nik baino gehiago ! Parisen izatu haizela-eta, uste dun hirezat oro haizu direla ! Ni hitaz jelos, fu zikhin !

JOHANA - Zorua !

MAYI - Bai, zorua eta morua nahi badun, bainan horra egia !

JOHANA - Ez, ez dun hori egia !

MAYI - Ez, elizarat joaiten haizen bakarretan, orduan hire chapel eta tintak khendu behar baititun jaun erretoraren beldurrez eta karrikako kendearen analgez !

JOHANA - Ago ichilik, ergela !

MAYI - Oientian zorom, orai ez gara, gerochago zer atheratuko ote dauten ? Bainen nahi dunane erranik ere, ez nun den gutienekorik kharchatuko n' ez ha z berdien gehiago hemengoa !

JOHANA - Ni ez hemengoa, ausarta ? Zertako bada ?

MAYI - Olzaberriari begitarte guti baition, parisetik itzuliz geroztik Nork ikuscen hau sekulan olio gaitchoen baztzen ? Ez dun gehiago beristeret harbidu nahi, hira zanger pollitax zerbaitoz orra beldurrez ! Usain onetan nehiago dun nik o atu !....

JOHANA - Ba, naski !

MAYI - Eta, trufe bino musika handiago dun ord no ! Harritzen nun ez baitaun, ama keenatzen zaunalaria bezela, hira erdarazko katu ikeragarri hetaria bat hasten ?

JOHANA - Aintu ikeragarriak !... Kantu ikeragarriak ! Oro direa bezala erraten dituztelakotz ! Gaitcho Mayi, ez gaitun gehiago hamasei edo hamazazki garren mendean ! Geroztik urak egin din bide ! Jendeek ere ba ! Orai, oro Miarritzeko, Bordeleko eta Pariseko josta lekuetan ikusiko ditun aphezak eta serorak salbu !

MAYI - Ez dinat sinhesten !

JOHANA - Sinheto dezaken ikusi duera ! Oro dantzan gogotisko ari ditun ! Bainen etzanala uste izan josta lekuetan ibiltzea, dantzatzea gaizki direla ! Jmabaxiexmakaixibiixkaxixaxkizaxkaxaxgaxkaxixaxkaxiixax Ez din gatzkia egiten egin nahi duenak baizik !

MAYI - Ez din hori erraten hastik kongregako serorak !

JOHANA - Pentsatzen dinat, ez baita egundaino hirietan ibili ! Eta, no, ma huna egia guzien buruan : ni berritz ere joanen nun ba hiritat, ez baitinat batere mutchardin hiltzeko chedrik !

MAYI - Eta uste dun hiri horietan hobeki etchemanen dunala senhargel bat ?

JOHANA - Hori ez jakin !

MAYI - Badun naski norbelt begietan jada ?

JOHANA - Mardatzen nun, no azkenean hira naur solasokin

MAYI - Mardatzen ? Pollita abai nun b' eraz hira senhargela ! bakax Janfutre bichardun zenbelt segur !... Ha ! ha ! ha ! ha !

JOHANA - Mervezi nuke begitartearen betheko telo bat, no
(hainbertzenarekin kampotik beribil baten subruta hasten da orro eta orro)

MAYI - Haa laster, Johana, hortche ditun hira igun pollitak... eta menturaz senhargel bichardun nura ere ?

JOHANA - Allo, Mayi, ez dun samurtu beharrik : ez dinat oraino senhargel behar handirik, nik, badinat nun josta ! Adi, bencan !

MAYI

- Bai, hoo ! Othoi sar hadi haatik aita eta ama baino lehentchago erasiarik ez dezatedan egin hi hola utzirik !... Bi orenak gabe hein ? Adi, hire itsuskerien gatik !

JOHANA

- Ba, ba, ba, haurra !
(Eta bada, pimpirina bezen airos gau beltzari buruz)

3

MAYI

- (leihoan) Jada, hirur bagun beribilean ! Bordaberriko bi neska tzar hek eta Jatxuko Amerikanoren beribil-gidari omen hitseko hura ! Eta hain chuchen haren aldean jartzten da Johana ! Gaicho Johana nolakatu daukun Parisek ! Nola arindua den ! (Eta leihoa utzirik, malaren gainean jartzten da berritz argia ttipitu-ttipituz hiltzen delarik orduantche.)

MAYI

- (bere buruarekin elheketa aribalitz bezala) Harasko ditazke jada aita eta ama ! Hartzeko patarrean gutienetik ! Oi zer gauerdiko meza ikusi behar duten ! Zer kantu choragarriak adituko dituzten ! Eta zer mundua hurbilduko ahal den mahain sainduetarat !

(Hemen ichiltzen da, gerochagi hasteko berritz)

Johana-eta berritz orai Semperetik haratago ditazke, beharbada jada Azkainen ! Donibanen nola-nahi gauerdiko ! Zer gauerdiko meza entzunen duten hek ere, nahi badute ! Gero, zer aphairuttoa Eta gero gaizkirik egin gabe josta eta dantza ditakenaz gerbz zer orentto gochoa Donibaneko josta-loku argitu-argituenean ? Eta, ni hemen bakarrik, ilhumbetan ! Oro, oro kampoan ! Ni bakarrik preso !

(Nigar egiteko gutizia batek hartu balu bezala badao leihorat. Handik behako bat eman orduko itzultzen da haatik. Orduan charitzen da Kattalinen iduri edo itchurari)

Eta zuk, amatto, zer erraten dautazu ? Johanak erran dautan bezala josta eta dantza othe ditake pimpirinak argian bezala, hegalik erre gabe ? Bai erradazu, amatto ! Ez duzu ezetz erraten zuk ere ? Bai, bai, azken eta azken aldia du berraz ni Eguberri gau batez etchean nagola ! Aitamek, ni uzteko orde berek joan behar badute mezarat, ni joanen naiz hauzoko muthikoekin jostatzerat, Jainkoaren gomendio etchea utzirik !

Eta bertzalde zertako ez dut nik ere Johanak bezala Parise ikusi behar, Parise jastatu behar !

Amatto, beharbada zuk ere ikusi duzu Parise ! Beharbada, zuk ere bazintuen josta lagun maite zintuen batzu han edo hemen ?

(Haratchago den Betlemeko etcholari beha, bizi bizia)

Nik horra zer dutan lagun ! Hori bakarrik gau beltz huntan !

(Nigarrez jartzten da malaren gainean, burua bi eskuen artean)

4

(Hameka orenak jotzen dute sukaldeko orenean. Bi arbasoen itchurak argi batek inguratzen ditu, Mayi, orai lo bezala dagoelarik. Musika ezti bat ari baitzen, hori bururatu orduko bi etchuren gaineko oihal argalak altchatzen dire. Kattalin higitzen da, harat hunat mugitzen eta... mintzatzen gero)

KATTALIN

- 1931 ! Mai, mila bederatzi ehun eta hogoiata hameka da, ezen ongi gogoan dut joanden urthean Mendiburutegiko egutegi batek 1930 ekartzen zuela ! 1931 !

(Chutitzen da eta arras agertzen ordu(an)) Deus berririk ikusi behar othe dut aurthen ? Eta zer othe ? To ! Eta Manech lo dago oraino ! Gaicho gizona !
(tapa tapa hurbil tzen da Manechen ganat) Manech, iratzar zaite hortik, eian !

MANECH - Jesus, Eguberri da ? Zer loa egin dutan urthe huntan !

KATTALIN - Uste nuke, eta iratz rri ez bazintut, ez dakit batere !

Manech - Milesker, Kattalin eta... lehenik, agur !

KATTALIN - Bai zuri ere, Manech...
(Hemen bi arbasoek elgar besarkatzen dute)

MANECH - Zenbat oranak othe ditugu ?

KATTALIN - Ilhargitik iduri luke gauerdi oraino harasko dugula !

MANECH - (irri maltzur batekin) Baginuke beraz mokokaldi ttipitto-ttipitto baten egiteko dembora ?

KATTALIN - Zu bethi bera haatik, Manech !

MANECH - Zer nahuzu, ez da ene adinean ez-eta dakizun toli hartan berritzen

KATTALIN - Beraz segurki naiz joanden urtheke lelo bera errepikatuko dautazula : Nere demboran hau, nere demboran hara ! Oro eder baitziren orduan, Manech, Parisen asmatu zuten lepho mozteko tresna latzgarri hartarik hasiz....

MANECH - Bertzerik egin dute, ori, zure demborakoak ! Behinik behin, huna zerbeit niholaz egin barka dezoketedana : Zertako utzi zituzten erortzerat Uztaritzeko. Bilçarrak ? Zertako ez zituzten beren eskual makhilen puntan zaindu ? Zertako utzi zituzten kaskoinak Eskual Herrian sartzerat ? Zorigaitzen zorigaitza !!!

KATTALIN - Bai, haa da hori, Manech, eta aitortzen dautzut gogo onez gaizki dela atzeari lur puchka ttipienaren saltzea ! Olzaberriko gure umek ez ahal dute sekulan holakorik eginen ?

MANECH - (malari beha) To, norbeit ! (hurbildurik) Neskatcha bat ! Lo dago ! Zer haut maitearen etchura

KATTALIN - Iratzar-arazten baginu ?

MANECH - Zuk egizu, Kattalin, nik baino esku eztiago duzu.

(Kattalin belhaunikatzen da eta polliki-polliki eskua hartzen dio Mayiri espain puntatik aspaldiko "Lo, lo nere maitea"
Kantatzen diolarik eta kantua bururatu deneko Mayi iratzartzen da)

- MAYI - Zer da mirakuilu hau ?... Oi, nun naiz ? Nor zaituztet zuek ? Bainan iduritzen zaut aspaldi ezagutzen zaituztedala ? Zer one ai tamen egitea duzuen ! Othoi erradazue bada nor zaizten ?
- KATTALIN - Ni, Olzaberriko Kattalin....
- MANAECH - Olzaberriko Manech ni berritz....
- MAYI - (ikaretan, itchura ziren tokirat behatu-eta) Oi, oi, oi ! Bainan zuek aspaldi hilak zineten bada ? Eta ene eskuak huntitzen zaituzte ! Oi, ama ! Hil naiz beraz... hil ni ere ?
- KATTALIN - Ez, maitea, ez ! Bizi haiz eta osagarri ederrean segurki ! Bainan Eguberri-gaua dun eta gau huntan, fagore berezi batez Manech eta ni Jainkoak uzten gaitin Olzaberrirat, hemen Jesus-Haurra adora dezagun, gukere !
- MANECH - Haurra, hire aspaldiko arbasoak gaitun Kattalin eta ni; ez hadi lotsa ! Eta hain maite dinagu urthetik urtherat hunat itzultzea, hemengo chokhoen berritz ikusteko, eta ahal bada gure ondokoeri kontseilu on zenbeiten emateko ! Zer dun izena, haurra
- MAYI - Mayi. Eta Olzaberriko alaba naiz.....
- MANECH - Ez dun bertze haurriderik ?
- MAYI - Anaia bat, Piarres, eta ahispa bat, Johana.....
- MANECH - Ohean ditun ? Eta hire aita eta amak ?
- MAYI - Aita eta ama gauerdiko mezarat joanak ditut duela orentsu bat, baita bide hemendik elizarat !
- MANECH - Hi sortu gabe bazakinat hori, Mayi ! Hameka itzuli eginik nagon segurki barre hautako bidechketan....!
- KATTALIN - Bidechketan ? Gizona, aspaldi badute hortche bi urhatsetan bide-berri eder bat !
- MAYI - Eta zer bide-berria ! Beribilak ere aise badabiltza-eta hor gaindi !
- MANECH - Beribilak ? Beribilak erran dun ? Zer ditun horiek ? Gure demboran ez huen orgarik baizik ! (Mayi harritua dagokiola oharturik) Funtsean, mende berri, molde berri !
- KATTALIN - Segurki, Manech.....
- MANECH - Bainan, Mayi, atsegin niken Piarresen ikusteaz : iratzarraraz baheza ?
- MAYI - Ez da ohean....
- MANECH - Nun dun beraz ?
- MAYI - Ez dakit, bainan. Baionan ditake gauerdiko mezan !

MANECH - Baionako meza ? Olzaberriko semeari etzeion gehiago Uztaritzeko meza aski ? Eta aitasek hori onhartzen zioten ?

MAYI - Hitzeman diote segur meza entzunen zuela !

MANECH - Ah ! gaicho Mayi, hi baino haurrago ditun hire burhasoak ! Ez ez, dun nan meza entzuteko chedetan gaur Baionarat joan hire anaiarik ! Bertze chede zerbeltek za bilkan dohakabee nan gaindi Eta ez dinat Johanarik ere hemen ikusten ? Baionan dun bederen hui hura ere ?

MAYI - Johana Donibanen da adichkide batzuekin.

MANECH - Zer zinan egiteko Donibanen !

MAYI - (dudatu ondoren eta erras ikharan) Dantza arras maite baitu, hango dantza-toki famatu bateterat eroman dute hirur adichkideek !

MANECH - Horra oraino adichkidetasunak ? Elgar galtzeko adichkitzen ditun beras or iko gazte dohakabee k ?

MAYI - Nik, deus ez dakit ?

MANECH - Hik ez dakin, bainan hire burhasoek bederen behar liteken jakin !

MAYI - Bainan Johanak seguitatu deut ez duela demendreneko gaizkirik egiten ororen bichtan ari direla bethi dantzan !

MANECH - Ba, ororen bichtan ariko dun dantzan gaur ere, nih nereko muthil tzer eta galduen be oetan zalapartaka ! No, Mayi, erron hire aitari ene partez hori onhesten duen aita, ez dela aita, edo ez duela bederen aitaren izenik merezi.....

KATTALIN - Zer ikusi eta ditu behar den haatik !

MAYI - (gero-eta ikharatuago) Beresak eta asto beltcharenak erran dioz/kat segurki neronek Johanari, bainan ez dakit deus egitekorik gehiago baden harekin ! Parisen izanez geroztik olzaberria bera preson-degi zaio; gauak egun eginik bethi kurri dabila; nunbeit phesta bat badela ikasi dueneko ! Eta hitz dautzut mezen orenak baino hobeki gogoan atchikitzen dituela zinemakoak !

KATTALIN - Zertako orenak ? Zi-ma-zi-ni-koak ? Deus onik othe dun hori ere ?

MAYI - Lehengo Jaun bikarioak bat egiten zaukun bizkitartean !

KATTALIN - Ez ahal dun haatik hirietako zini edo zimina, harena bezalakoa !

MANECH - Etzezula dudu Kattalin, eta beldurra dut Johanak ez duela ezapets handirik higtatu hartarat joaiteko !

MAYI - Hori batere ez dakit, haurregi nintzen orduan Johanari jarraitzeko ! Bertzalde ordukotz airtzen hasia omen zen ! N k ez dut batere haren hari bera haatik ! Nik ez ditut ezpainak, mathelak eta bekundeak, mirailaren aintzinerat joanik, tintatzen ! Ni ez nau gauak atchemanen bidean, are gutiago,

k

karrikan muthiko guziekin tira-biraka ! Nik elizan gagotik kantatuko ditut hango kantika pollitak, bainannihork eni ez daud adituko Parisetik edo ez dakit nundik ethorri erdal kantu ergel ste arin hetarik ! Eta aldiz Johanak ez du gehiago bertzerik ezpainen puntan !

KATTALIN - Oi, Jesu, maria eta Josepe ! Zer derasan oraino, Mayi ?

MANECH - Haurra, etzakinat oraiko burhasoez gehiago zer erran ! Hemen nagon bulta huntan Eskualduneri bereri ez othe zaioten burua ttipitzen hasi ! Hire erranetarik ageri dun oraiko etheko alabe hoberenak gure demborako buhamisak baino areago direla !

KATTALIN - Errazu berritz Manech ! Zer zorigaitza !!! Vainan berechkunde bat egizu halere, Mayi ez da Johanaren idurikoa !

MANECH - I,usten dut, ikusten, Kattalin ! Eta jakin dezala anaia Piarres eta ahizpa Johanek gau huntan hmen bakarrik utzi baduté, ez duela deusik galdu : Jainkoak egun batez emanen dio bere obedientziaren sarie !

KATTALIN - Jainkoak egun batez, eta nik orai berean, hortehet beha dagon Jesus-Haurra lekuko !
(Musika bat ezitiki hasten da hainbertze narekin)
Horra frogá Jesus haurrek ebartzten duela ene eskeintze ! Beraz, Mayi idoken berehala hire aldeko mala hori : barnéan kausituko dun kapusail bat ederra eta ene demborako mokanes pollit bat. Hirezat ai un, haurra.....

MAYI - Milesker segurki, amatto ! Ondikotz, orai ez da gehiago hola-korik egiten !

MANECH - (berak paper bat maratik etheraturik) Eta egiten othe dun holako paperik ?

MAYI - Ez dakit zer den !

MANECH - Hu dun paper bat, hire arbasoeri errege batek emana ! Aitak atchik dezaaa ! Huri esker sekula-sentan kaskoinak ez ditun Olzaberriaz diruaren puntan ere, jabetzen abralko. No ! No haurra !

MAYI - Oi, zer zorione !

(Musiko gorachago hain da eta Betlemaren etchola argi batek inguratzen du betbetan. Hainbertzenarekin gauerdi aditzen da bai seta nurbertik Eguberriko kantu ezti bat. Manech bercala belhaunikatu da, eskua etcholako alderat luzatua : Kattalin ere ba, Mayi chutik egonen da hunen aldean)

(Orai argia zabal-zabala da etcholan. Musika ichildu da haatik eta artzain bat da orai hasiko salto-motchen maten bere chirularekin. Berehala manech chutitzen eta hiruzpola piko ematen ditu. Iduri luke kasik, chutiturik bertze hainbertze

egin nahi lukeela kattalinek, Orduantche, Jesus-haurra higitzen d
eskun eta ezker, eta hurbiltzen zaito Ama Birjina Hemendik goiti
Chuberuko neskoak n bezala oro mintzatzea kasik ederrage litake

SAN JOSEP - Jesus Haurra iratzarri da ! Artzainek beren chirula pollitekin agur erran diote ! Manech Kattalin eta Mayi Olzaberrikoak orai zuen aldi !

AMA BIRJINA - Bai Eskualdun maiteak, hurbil zaizte zuek ere zero-lurren Erregea, Eskual-Herriko Erregea zuen bihotz kartzu eta garbietan adbratzeko !

HIRUREK - Agur beraz zero-lurren eta eskual Herriko errege maite maiteak Agur zuri ere Maria graziaz bethea !

SAN JOSEP - Hurbil zaizte oraino gehiago ! Baduzue segurki Jesus Haurraren ganat hurbiltzeko dretchoa, zuk Manech, egundaino Elizaren eta Herriaren alde baizik gudukatu nahi vizan ez duzulakotz; zuk kattalin, bethi zure Etchea maitatu eta ongi zaindu duzulakotz eta zuk mayi, zuk ere zegurki arbasoen urhats bereri jarraiki nahiko baituzu zainetan odol cherta bat duzuno ! Bainen erradazu othoi; mayi nun ditutzu bada aita eta ama ? Nun ditutzu ere anaia eta ahizpa ?

MAYI - (durauzatus) Nun ditudan ?
(Orai Ama Birjina ere ateratzen da bere itchuraren bigeletik etabi eskuak pausatzen ditu mayiren buruan)

AMA BIRJINA - Kz, ez duzu oterre inardesterik ! Jesus-Haurrak oro badekizka bardin ! Bainen zu zeroni ez othe zare urrikitan etchean egonik ?

MAYI - Ama ona, ba nik ere elizarat joan nahiko nuen, aitag eta amak bezala !

AMA BIRJINA - Ez, gau huntan zure tokia, hau da ! Hau bakarrik ! Etche hau gau huntan eta gero ere eta bethi !.....

SAN JOSEP - Mayi badakizu zer diren Piarresen chedeak ? Zu bezala, etchean egonen othe dabura ? Etchean bethi ?

MAYI - Bemaitzelp da ezetz ! Uste dut Uztaritzeko larreak baino maiteago duen Baionako hiria !

SAN JOSEP - Donakabeak hiria maiteago ? Aitamek zertako ez diozkate bada othoitzekin batean, irakutsi lehengo kantu eder hauk ?
"Basherrian sortua bethi nan dagola;
"Etzaio ur eginen barnean odola !
"Ochala egon banintz ni ere mendian,
"Ez nuke hoin ardu a nigarra begian !"
Ni, zurgina nintzen, Mayi, eta zurgintzati bilau dut egur eguneko ogia; zurgintzati nazi eta jauntzi nere espos zaindua eta Jesus Haurra ! Zertako beraz egin behar dio Piarresek laborantzari ? Lehen ikusten duzun eldian, ene partez kanta zotzu bertze kopla pollit hauk ere :
"Laborantza gauza handi
"Eta boherets a !
"Hartan da ianean ari

Jainkoaren eskua,
 "Gizonaren eskuari,
 "Berma dadin, lotua!"
 Bai, haurra i laboraria laborantzen, zurgina zurgintzan, art-
 zaina arzteinguan : horra jainkoaren legea... Eta Jainkoaren
 laguntza, nahi dutenek hartu behar duten bide bakarra !

JESUS-HAURRA - Egia, hori, Aita ! Ezen Jainkoak errana da : Dohatsu, beren
 etchetan daudenak ! Dohatsu, etcheko lanetan ari direnak !
 Dohatsu, sor-lekhua guzien gainetik maite dutenak ! Oi,
 Eskualdun guziek ere sinhets balezate h ri, zoin, maitagarri-
 go litaken oraino Eskual-Herria ! Neskatcha, zu bederen
 etzaitela chora : behinere etzazula Etche hau utz, hoberik
 atchemanen duzulakoan ! Eskualdunek berek errana da hitz hau
 egia handi hau : "E igorrin baonera urhez, ni harat orduko,
 lurrez !" Ez ahantz....

7

(Jesus-Haurra ichilau deneko harrabots handi bat aditzen da
 kampoan, mando urhats, pampalin eta oihu, rok behatzen dute
 alde hartarat)

SAN JOSEF - Zer ugu harrabots hau tenore huntan ?

(Berrege megarak sartzen dira isibolia : Melchior Amerikanoa,
 urhezko untzi bat eskuan; Gaspard, Alemana, jateko zerbeit...
 bai-eta kanor batekin; Baltzard, Paristarra, oihal batzu, li-
 buru zenbeit eta itsentsu puska batekin)

AMA BIRJINA - (lotsatua San Josepen alderat joanik) Ai, ei, ai, zer ditugu
 orai tresna hauk ?

SAN JOSEF - Holako jauntzetan zer nahuzu izen aiten ? Hirurkaskoinhandi

MANECH - (makhila eskuan eta kobera beltz, Manech Jesus-Haurraren
 alderat joanda, zaintzeko bezala) Hirur kaskoin ? Segur
 ez dabilzka beraz deus onek neman gaindi ? Ora arte bederen
 ez dute Eskual-Herria ondu ! Bainan egin dezatela urhats bat
 hunatago, kalitzen ditut !

JESUS-HAURRA -Neroneri ere bitchi zaut kaskoinak Eskual Herrirat hola
 ethortzea, bainan utzatzu, Piarres, nik ez dut zure makhilaren
 beharrik horieri beren egiak errateko ! Zer nahi duzue,
 jaunak ?

MELCHIOR - Agur, Nausia ! Munduko egunkari jakinenak baititugu Amerike-
 tan duela bi elabete ikasi dute gau huntan Olzaberrirat ethor
 ri gogo zinuela... eta hemen naiz urhezko untzi hunn zuri
 eska ntzeko lasterka etnorria ! Othoi, har zazu !

GASPARD - Ni aldiz, Alemaniatik heldu nitzaitzu gochokeria zenbutekin !
 Kenoi hau ere eskaini behar dautzut haatik, Alemania dela
 erresuma guzietan handiena eta azkarrena orok jakin dezaten !

BATAZARD - Ni, Paristarra naiz, Parise baita edergailu eta atsegin
 guzien hiria, huna oihal eder batzu, huna liburu gustagarri
 zenbeit, huna itsentsu pichka bat.

JESUS-HAURRA - Egin zer dautzuet uruari, jaunak ! Eskual Herrirat etnorri zaitze urrundik zuen donainekin ! Ez dut maite Eskual-Herri kempotarren oinetakoek zikin dezaten ! Ez dut maite Eskual deneri nihor nihundik ethor dakioten, beren diru eta espan-tuekin buruaren itzultzerat ! Eskualduna kempotar guziak baino gehiago da, berez bere ! Ez du zuen sosaren beharrik bere lurak aski ematen dio ! Ez du libururik batere nahi, duenatarik kampo ! Bere liburual baditu eskuaraz, hek iraku detzala ! Eta guziz, ez du kanolik nahi ! Eskualdunak bakea nahi du eta bakea bakarrik, etcheaneta herrian ! Pax hominibus ! Zuek, berehala bazoazte beraz etnorri bédetik hau ez da kaskoinen herria : Eskual Herria da, Eskual herri eder, garbi eta maitea ! Zoate !

MANECH

- Jesus maitea, nahi duzu makhil hunekin bidea erakutz dezate un * (arregoa badozai)

JESUS HAURRA

- Manech zuk ere etzazula ahantz munduko indar guziak baino handiago dela Jainkoaren indarra ! Bainen ez naiz gau huntan Olzaberriat jautsi zuri mintzatzeko. Hortchet ikusten dut etche huntako ababa. Entzun detzala erraterat ethorri nitzai zkiun hitzak !

MAYI

- (hurbildurik) Dena benarri nago, Jesus ona !

JESUS HAURRA

- Mayi, ez duzu ni baino adichkide hoberik, sinhets nezazu beraz-Bethi maite zazu herri huntako eliza, bertze el za guzien gainetik ! Nihun ez dautzu Jainkoak hortan baino laguntza gehiago emanen ! Ezeta ere hor bezenbat ! Maite zazu zure etchea ! Jainkoak hemen sor-arazi zaitu hemen bizi zaiten, nihundik, ahal baduzu ! Egun batez anaiari edo anizpanti hemen leku egin beraz paz...lote ezzeitela urrunegi Joan, bertze etche baten bilha ! Hemengo eta inguetako d'rea ba'ak ez da on zu be'alako hekathe batentzat ! Dena dela, sekulan etche hau ez dadiela eror zure faltaz ! Horra ene azken hitza !!!

MAYI

- Milesker, miletan milesker, Jesus Maitea eman dauzkidatzun kontseilu onez ! Bihotzaren barne-barnetik hitzematen dautzu kontseilu on horieri jarraikiko nitzai otela, bethi ! Bethi. ete zer nahiren gatik ! Bai, maiteatuko eta ene indar guziez lagunduko dut etche hau ! Ez, ez dut herré hau sekulan utzi hirirat edo bertze norat-nahi joaiteko ! Eta agintza-horren berme, huna paper sakratu bat, huna lore batzu, huna ene bihotz guzia ! Har zatzu.....

(Argua hiltzen da berritz, oro suntsetzen direlarik ilhun bean, Manech eta kattalin bera badoz beren hasteko tokieta-rat)

MAYI

- Zer, zuek ere bazoazte ? Othoi othoi, ez joan ? Zer egin behar dut bakarrik ? Oi bakartasunaren beltza !
(Bera badoa malaren gainerat, Harrabotsak kampoan leheni gero barnean. A a sartzen da, Johana ondotik)

AMA

- Nun dugu Mayi ?

JOHANA

- Ez duzu ikusten hortchetan, lo ? Gerra dugu, ni sukai nindagoelarik, hori hemen ! Eta zer loan oraino ! Ha ! ha ! ha ! ha !

(Irri horrek berebaitarazten du Mayi)

MAYI

- To, Ama eta Johana ! Eskerrak Jainkoari !
(ezker eta eskun beha) Bainan nun ditut nik doidola lagun
maiteak ? Zer gau ederra iragan-arezi dautedan ?

JOHANA

- Berritik joan zeuka naski neske hau !

AMA

- Zer derasan, Mayi ?

Mayi

- (Johanari) Eta hik nun ditun bardako hirur gau-chori hek ?

JOHANA ;

- Zer gau-chori ? Ez nun sukaldetik mugitu, ni !

MAYI

- Amets egin othe dinat, bada ?

AMA

- Ba, nabil oherat, no ! Badinat uste lo gabeak ez daunala onil
egiten ! Ni banoan !

MAYI

- (Johanaren ganat hurbildurik eta kapusaila lurrean erakutsiz)
Amets egin, Johana ? Ez, ez, dñast amets egin. Horra froga
dohakabea !

(Huntan akhabo da)

A.M.D.G.